

## Sudan'ın Stratejik Jeopolitik Önemi

Sudan, geniş yüzölçümü, bol doğal kaynakları ve dünyanın en önemli ticaret yolları ve siyasi koridorlarının merkezinde yer alan stratejik konumu ile jeopolitik açıdan büyük öneme sahip bir ülkedir. On yıllardır süren siyasi istikrarsızlığa rağmen, Sudan stratejik konumu ve henüz keşfedilmemiş potansiyeli nedeniyle bölgesel ve uluslararası güçlerin ilgi odağı olmaya devam etmektedir. Önemli olması sadece günümüzde değil, geçmişte de, özellikle Hilafetin bir parçası olduğu dönemde İslam beldelerini birbirine bağlamada ve birliklerini güçlendirmede önemli bir rol oynamış olması nedeniyle. Bu önem, Hilafetin geri döndüğü gelecekte de devam edecektir.

Sudan'ın coğrafi konumu, en büyük stratejik varlıklarından biridir. Sudan, Afrika'nın kuzeydoğusunda yer almakta olup Mısır, Libya, Çad, Orta Afrika, Güney Sudan, Etiyopya ve Eritre olmak üzere yedi ülkeyle sınırı bulunmaktadır. Bu da Sudan'ı Kuzey Afrika, Sahra Bölgesi ve Sahra Altı Afrika arasında merkezi bir bağlantı noktası haline getirmektedir. Ayrıca Sudan'ın Arap Yarımadası'nın tam karşısındaki Kızıldeniz'e önemli bir kıyısı bulunmakta ve dünyanın en önemli deniz geçitlerinden biri olan Bab el-Mandeb Boğazı'nın yakınında yer almaktadır.

Bab al-Mandeb Boğazı, Kızıldeniz, Aden Körfezi ve Umman Denizi'ni birbirine bağlayarak uluslararası ticaret ve petrol nakliyesi için hayati bir geçiş yolu oluşturmaktadır. Dünyadaki deniz yoluyla taşınan petrolün yaklaşık %10'u bu dar geçitten geçmektedir. Sudan'ın bu koridora yakınlığı, ona büyük bir stratejik önem kazandırmakta ve deniz seyrüsefer rotaları ve deniz lojistiği üzerindeki etkisini güçlendirmek isteyen küresel güçler için cazip bir konum haline getirmektedir. Dolayısıyla Sudan'ı kontrol altına almak veya onunla ittifak kurmak yoluyla Kızıldeniz'in güvenlinin ve Asya, Avrupa ve Afrika arasındaki ticaret akışının idaresinde büyük bir nüfuz elde edilebilir.

Ayrıca Sudan, büyük ölçüde jeopolitik değerini artıran muazzam doğal kaynaklara sahiptir. Zira Sudan, Afrika'nın en büyük altın üreticilerinden biri olup maden zenginlikleri arasında krom, mangan, çinko, demir cevheri ve uranyum bulunmaktadır. 2011 yılında Güney Sudan'ın ayrılmasına ve petrol yataklarının büyük bir kısmını kaybetmesine rağmen Sudan, özellikle doğu bölgelerde ve sınır boyunca önemli miktarda petrol ve doğalgaz rezervlerine sahiptir.

Ayrıca Sudan, tarıma elverişli geniş arazilere sahiptir ve bünyesinde Mavi ve Beyaz Nil nehirlerini barındırmaktadır; bu da ona tarım ve gıda üretimi alanında muazzam bir potansiyel sağlamaktadır. Sudan, uzun zamandır Afrika ve Arap dünyasının "gıda sepeti" adayı olarak görülmektedir. Zira uygun altyapı ve iyi yönetimle birlikte Sudan, bölgedeki gıda güvenliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynayabilir.

Sudan'ın stratejik önemi, coğrafi sınırları ve zenginliklerinin ötesine geçerek Afrika ve Arap dünyasında daha geniş bir etki alanını kapsamaktadır. Ayrıca Sudan, Arap Kuzey Afrika ile Sahra Altı Afrika'daki Müslüman çoğunluğa sahip bölgeler arasında kültürel ve ekonomik bir köprü oluşturmaktadır. Bu konum

Sudan'ı, bölgesel diplomasi ve ekonomik entegrasyon veya siyasi birliği amaçlayan büyük projelerde önemli bir aktör haline getirmektedir.

ABD, Çin ve Rusya gibi küresel güçler ile aynı şekilde Körfez ülkeleri ve Türkiye gibi etkili bölgesel ülkeler, gerek askeri iş birliği gerek ekonomik yatırımlar, gerekse siyasi ittifaklar yoluyla Sudan'a büyük bir ilgi göstermektedir. Kızıldeniz koridoru giderek artan askeri bir karaktere sahne olup Sudan genellikle bu rekabetin merkezinde yer almaktadır. Ayrıca Sudan, limanları, iklimi ve toprakları sayesinde, özellikle küresel jeopolitik dönüşümlerin ve bazı bölgelerdeki Batı'nın hegemonyasının gerilemesinin gölgesinde, nüfuzunu genişletmek için stratejik fırsatlar sunmaktadır.

Sudan'ın stratejik ve ekonomik önemi, Hilafetin bir parçası olduğu dönemde bile açıktı. Dolayısıyla Osmanlı Hilafeti döneminde Sudan, İslam dünyasının en önemli cephelerinden birini oluştuyordu. Ayrıca Kızıldeniz'deki limanları, Afrika ile Arap Yarımadası arasındaki ticaret ve hac seyahatlerinin hareketinde büyük öneme sahipti; zira İslam ümmetinin dört bir yanındaki hac yollarının ve ekonomik alışverişin kolaylaşmasına katkıda bulunmaktaydı.

Sudan'ın verimli toprakları ve maden zenginlikleri, yerel kalkınmayı desteklemiş ve bölgesel ticareti güçlendirmiştir; ayrıca Hilafete entegre olması, onun İslam'ın ekonomik ve hukuki sisteminden yararlanmasına ve ona katkıda bulunmasını imkan vermiştir. Bu dönemde İslami yönetim, İslam şariatını uygulayarak ve adalet ve istikrar mefhumlarını güçlendirerek İslam sancağı altındaki farklı ırk ve kabileleri birleştirmiştir. Sudan'ın Hilafetin güney sınır bölgesi olarak konumu, Afrika'nın Sahra Altı bölgesinde İslam davetinin yayılmasının başlangıç noktası olmasını sağlamış, bu da İslam ülkesinin fikri ve ruhi birliğini güçlendirmiştir.

Sudan'ın stratejik konumundan doğal kaynaklarına kadar sahip olduğu muazzam potansiyellerin tamamı, ancak İslami bir devlet olan Hilafet Devleti'nin gölgesinde doğru ve adil bir şekilde kullanılabilir. Ayrıca sadece Kur'an ve sünnete dayalı İslam sisteminin uygulanmasıyla, Sudan'ın servetleri, konumu ve nüfuzu, halkının ve tüm İslam ümmetinin çıkarlarına hizmet edecek şekilde yönetilebilir. Sudan'ın tekrar ederek yaşadığı siyasi istikrarsızlık, ekonomik çöküş, dış müdahaleler ve iç bölünmeler, Hilafet Devleti'nin yokluğunun doğrudan bir sonucudur. İslam şariatıyla hükmeden birleşik bir liderlik olmadan Sudan, yabancı güçlerin sömürüsüne, seküler, kabileci ve doktrinel akımlarının oyunlarına maruz kalmaya devam edecektir. Hilafete gelince; Sudan'ın egemenliğinin korunmasını, halkının tek bir akide altında birleşmesini, stratejik konumunu ve doğal kaynaklarının, sömürgecinin hegemonyadan ve iç kaostan uzak bir şekilde tüm İslam ümmetinin kalkınması yönünde yönlendirilmesini sağlayacak olan Hilafettir.

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan**  
**Sümeyye Binti Hayyat**